

AUTOREFERAT

Jestem rodowitą krakowianką. Z Krakowem łączy się również moja edukacja muzyczna, począwszy od szkoły podstawowej, poprzez liceum, do szkoły wyższej. Jestem absolwentką Akademii Muzycznej w Krakowie, którą ukończyłam z wyróżnieniem w 1997 roku i w której w 2011 uzyskałam stopień doktora nauk muzycznych. Dzięki znakomitym dydaktykom zdobyłam w „mojej” Akademii bogatą wiedzę potrzebną instrumentalistom. Współpraca z pedagogami Akademii Muzycznej w Krakowie miała dla mnie duże znaczenie i była inspiracją do podjęcia pracy naukowej. Sprawiała także, że dziś pragnę tę pracę kontynuować, a swoją wiedzę muzyczną – przez wiele lat wzbogacaną dzięki kontaktom z najwybitniejszymi instrumentalistami świata – przekazywać młodym muzykom. W związku z tym, że to właśnie pedagogom Akademii Muzycznej w Krakowie tak wiele zawdzięczam, ośmielam się wskazać do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego tę właśnie uczelnię.

Wraz z wnioskiem o wszczęcie postępowania na stopień doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki muzyczne, specjalność instrumentalistyka przedkładałam płytę CD *Henryk Mikołaj Górecki, String Quartet No. 3 op. 67 „...songs are sung”*, stanowiącą dzieło zrealizowane w 2017 roku dla wytwórni fonograficznej DUX (DUX 1302). Płyta jest kontynuacją realizowanego od kilku lat planu nagrania utworów kameralnych wybitnych polskich kompozytorów XX wieku przez kwartet Dafo.

Na długiej drodze moich doświadczeń muzycznych i rozwoju naukowego znajdują się: dwudziestopięcioletnia działalność w charakterze instrumentalisty – pierwszego skrzypka kwartetu smyczkowego, dziesięcioletnia praktyka pedagogiczna w Akademii Muzycznej w Krakowie, w tym siedem lat po uzyskaniu stopnia doktora, oraz ośmioletni staż w Orkiestrze Stołecznego Miasta Krakowa „Sinfonietta Cracovia” (pierwszy skrzypek tutti).

Początki mojej działalności artystycznej związane są z utworzonym w 1993 roku kwartetem smyczkowym, który współtworzyłam i którego od momentu jego powstania jestem pierwszym skrzypkiem. Nazwa kwartetu – „Dafo”, wywodzi się od pierwszych liter nazwisk jego twórców. Fakt, że od początku współpracowaliśmy z polskimi kompozytorami muzyki kameralnej, miał znaczący wpływ na ukształtowanie naszych zainteresowań polską współczesną muzyką kameralną.

Znaczące osiągnięcia kwartetu Dafo pojawiły się dzięki systematycznemu doskonaleniu umiejętności podczas kursów mistrzowskich, prowadzonych przez wspaniałych instrumentalistów z Kwartetu Śląskiego, Quartetto Italiano,

Kwartetu im. Borodina, Kwartetu Tokio, a także przez wybitnych pedagogów jak; prof. Koichiro Harada i prof. Ida Bieler.

W 1996 roku podjęłam z członkami kwartetu Dafo studia w Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst w Stuttgarcie w klasie prowadzonej przez wybitnych muzyków Kwartetu Melos. W tym samym roku rozpoczęłam także indywidualne studia w klasie skrzypiec u prof. Wilhelma Melchera, prymariusza Kwartetu Melos, które ukończyłam z wyróżnieniem w 2004 roku

Praca ze światowej sławy muzykami wytwarzała twórczą atmosferę, inspirującą do podejmowania wysiłku i stałego doskonalenia warsztatu, umiejętności oraz wykorzystywania każdej szansy mającej na celu rozwój wiedzy muzycznej. W latach 1998–1999 wraz z pozostałymi członkami kwartetu Dafo uczestniczyłam w kursach mistrzowskich w Accademia Musicale Chigiana w Sienie „Corso di Perfezionamento”, pracując pod kierunkiem prof. Piero Farulli z Quartetto Italiano.

Droga artystyczna kwartetu Dafo od pierwszych lat działalności prowadziła przez udział w licznych konkursach krajowych oraz międzynarodowych, na których kwartet otrzymywał nagrody i wyróżnienia.

W 1995 roku zdobył pierwszą nagrodę i nagrodę specjalną (za najlepszą interpretację utworu polskiego) w Konkursie Kameralnym im. Kiejstuta Bacewicza w Łodzi oraz pierwszą nagrodę w Międzynarodowym Konkursie Muzyki XX Wieku im. Valentino Bucchi w Rzymie. W 1996 roku otrzymaliśmy nagrodę specjalną jury Międzynarodowego Konkursu Kwartetów Smyczkowych im. Dymitra Szostakowicza w Petersburgu. Rok później zostaliśmy uhonorowani pierwszym miejscem w Międzynarodowym Konkursie Współczesnej Muzyki Kameralnej im. Krzysztofa Pendereckiego, a w 1998 roku wygraliśmy Konkurs Kwartetów Smyczkowych w Katowicach.

Wymierne osiągnięcia w formie wyróżnień, nagród na renomowanych międzynarodowych konkursach, a także dorobek w postaci nagrań fonograficznych stały się podstawą utworzenia przez Kwartet Melos, specjalnie dla kwartetu Dafo, studiów podyplomowych (Solistenklasse) w Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst w Stuttgarcie, które ukończyliśmy w 2004 roku z wyróżnieniem. Bliska, merytoryczna współpraca obu kwartetów, oparta, między innymi na wspólnym wykonywaniu kwintetów, sekstetów i oktettów, owocowała także udziałem w wielu prestiżowych koncertach i festiwalach. Zarówno dla mnie, jak i pozostałych członków kwartetu Dafo były to niezwykle ważne doświadczenia.

Nadzwyczajną „przygodą muzyczną”, a zarazem wyjątkowym wyróżnieniem kwartetu Dafo było dostąpienie zaszczytu koncertowania przed parą królewską Hiszpanii na zamku królewskim w Madrycie. Instrumenty, na których mieliśmy możliwość zagrać wykonane zostały przez Antonio Stradivari i pochodziły z kolekcji królewskiej.

Bogate i owocne doświadczenia wykonawcze, artystyczne oraz zawodowe osiągnęłam także, uczestnicząc w festiwalach krajowych i zagranicznych. Lista festiwali, na które kwartet Dafo był zapraszany i w których brał czynny udział,

jest długa, wobec czego wymienię tylko niektóre z nich. Do wyjątkowo ważnych zaliczam: 11. Festival Quartetto d'Archi w Rzymie, XXII Festival du Perigord Noir w Tremolat, Festival delle Nazioni w Cita di Castello, Festival d'Ile de France w Paryżu, Musikfestspiele Potsdam-Sanssouci 2005 w Poczdamie, Festival van Vlaanderen w Kortrijk w Danii, Festival van Zeeuwsch-Vlaanderen w Holandii, 49. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień” również w Warszawie Festiwal Sztuki Współczesnej, 2. Festiwal Muzyki Polskiej w Krakowie, Wielkanocny Festiwal Beethovenowski w Krakowie, Baden-Baden Musicfestival, Usedomer Musicfestival, Obersdorfer Musicsummer, Frankfurter Roemer – Kaisersaal Konzerte we Frankfurcie, Ludwigsburger Schlossfestspiele, Festiwal Krzysztofa Pendereckiego w Erewaniu.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania kwartetu Dafo od początku jego istnienia była muzyka kameralna polskich kompozytorów XX wieku. Dlatego zarówno dla mnie, jak i dla pozostałych instrumentalistów kwartetu tak cenny był bezpośredni kontakt artystyczny z najwybitniejszymi polskimi kompozytorami. Efekty tego – w postaci różnorodności doświadczeń wykonawczych, nowatorskiego spojrzenia na problemy interpretacyjne, a także kreowania sztuki muzycznej, wzbogacały naszą wiedzę oraz inspirowały do poszukiwań najwłaściwszych rozwiązań wykonawczych. Utwory kameralne polskich kompozytorów XX wieku są fascynujące, dlatego w działalności koncertowej poświęcaliśmy im coraz więcej miejsca. Z nieukrywanym zadowoleniem mogę podkreślić, że utwory na kwartet smyczkowy polskich kompozytorów były i są włączane do programów większości koncertów granych zarówno w kraju, jak i za granicą.

W działalności artystycznej kwartet Dafo współpracował z kompozytorami (podaję w układzie alfabetycznym): Zbigniewem Bujarskim, Marcellem Chyżyńskim, Michaeliem Gatonską, Henrykiem Mikołajem Góreckim, Johnem Kingiem, Eugeniuszem Knapikiem, Hanną Kulenty Aleksandrem Lasoniem, Pawłem Łukaszewskim, Krzysztofem Meyerem, Krystyną Moszumańską-Nazar, Pawłem Mykietynem, Krzysztofem Pendereckim, Hansem Schanderlem, Markiem Stachowskim, Pawłem Szymańskim, Pawłem Sydorem, Adamem Walacińskim, Wojciechem Widłakiem, Jorgiem Widmannem.

Współpraca i bezpośredni kontakt artystyczny polegały na wielogodzinnych spotkaniach, podczas których dokonywaliśmy analiz wykonawczych, prowadzonych z kompozytorami w poszukiwaniu sposobu wykonania utworów i uzyskania efektu najbliższego wizji kompozytora. W tej twórczej atmosferze rodziło się zainteresowanie i potrzeba pogłębiania mojej wiedzy oraz ukierunkowanie na pracę naukową. Efektem mojej systematycznej pracy, prowadzonej zgodnie z założonym procesem badawczym, oraz nadzwyczaj efektywnej współpracy z prof. Krzysztofem Pendereckim było przygotowanie pracy doktorskiej *Zagadnienia interpretacyjne w wybranych utworach kameralnych Krzysztofa Pendereckiego wobec roli zapisu, faktury i kształtowania brzmienia*, obronionej w Akademii Muzycznej w Krakowie w 2011 roku.

Najtrwalszym śladem współpracy kwartetu Dafo z wybitnymi polskimi kompozytorami są nagrania fonograficzne realizowane od 1999 roku dla wytwórni fonograficznej DUX i DUX/PWM. Płyta CD *Bacewicz, Bujarski, Górecki, Lason, Łukaszewski* otrzymała nagrodę muzyczną Fryderyk 99 w swojej kategorii. W roku 2000 za płytę CD *Baird, Knapik, Meyer, Penderecki, Zieliński* kwartet Dafo otrzymał kolejną nagrodę Fryderyk w kategorii muzyka współczesna. W roku 2009 płyta CD zatytułowana *Paweł MYKIETYN: Speechless Song*, nagrana dla Polskiego Wydawnictwa Audiowizualnego, na której kwartet DAFO wykonał z Jerzym Artyszem (baryton) i Violą Łabanow (klawesyn) utwór *Ładnienie*, otrzymała nagrodę Fryderyk w kategorii muzyka współczesna. W roku 2010 kwartet Dafo nagrał dla wytwórni DUX płytę z utworami kameralnymi Krzysztofa Pendereckiego, która była najczęściej nagradzaną płytą CD poza granicami kraju: w 2011 roku uzyskała nagrodę magazynu muzycznego „Pizzicato” – „Supersonic Pizzicato”, w 2012 roku zyskała nominację na Interational Classical Music Awards oraz rekomendację przez MDR FIGARO Radio, a w grudniu 2015 roku otrzymała Positive Feedback – Writers Choice Award.

Do innych nagrań kwartetu Dafo należą, między innymi, album nagrany w 2000 roku, złożony z dwóch CD: *Werke von deutschen und polnischen Komponisten: F. Schubert (kwintet smyczkowy C-dur op.163 D 956, wiolonczela – Peter Buck z kwartetu MELOS)* oraz *K. Szymanowski, H.M. Górecki, ROBERT BOSCH STIFTUNG/SWR BADEN-BADEN*, oraz płyta CD/DVD, nagrana w roku 2011 przez kwartet Dafo wraz z Dziewczęcym Chórem „Puelle Orantes”, *Live Łukaszewski & Bembinow, Kolędy i pastorałki*, która otrzymała status Złotej Płyty przyznany przez Związek Producentów Audio-Video oraz nagrodę Fryderyk 2012.

W moim aktywnym życiu muzycznym kierowałam się zawsze dbałością o zachowanie wysokiego poziomu wykonywania zawodu instrumentalisty. Zdaję sobie sprawę z tego, że działam w obszarze dyscypliny artystycznej, która stanowi formę kreowania sztuki muzycznej. Dzięki instrumentalistcie nawiązywane są złożone relacje i interakcje pomiędzy twórcą dzieła a odbiorcą. Z tego wynika zadanie dla wykonawcy dzieła, który musi starać się stworzyć specyficzną atmosferę umożliwiającą aktywny odbiór dzieła przez słuchającego i zapewnić właściwą jego percepcję. Składa się na to wiele czynników. Z naszych doświadczeń koncertowych zrodziła się potrzeba zwrócenia uwagi na elementy związane z tzw. efektem scenicznym, który ma znaczenie dla współtworzenia spójnego obrazu i odbioru muzyki. Instrumentaliści kwartetu Dafo uczyli się tej sztuki poprzez współpracę z wieloma wybitnymi wykonawcami muzyki poważnej. Do współwykonawców scenicznych kwartetu Dafo należą: Kwartet Śląski, Kwartet Stamic, Hugo Wolf Quartet, Wolfgang Goennewein, David Moss, Andrzej Chyra, Agata Zubel, Jerzy Artysz, Urszula Kryger, Olga Pasiiecznik, Janusz Olejniczak, Andrea Higi, Michel Lethiec, Dawid Krakauer, Janusz Widzyk, Jerzy Dybał, Andrea Nannoni, Peter Buck, Hermann Voss.

Wyjątkowe i pouczające doświadczenie w sprawie wspomnianego efektu scenicznego kwartet uzyskał, biorąc aktywny udział w projektach znanych wykonawców muzyki rozrywkowej. Jednym z najważniejszych projektów muzycznych było europejskie tournée amerykańskiego zespołu The Lambchop, z którym koncertowaliśmy w renomowanych i eksponowanych europejskich salach wypełnionych entuzjastycznie reagującą publicznością. Koncerty odbywały się w salach Filharmonii Berlińskiej, Schlachthof – Bremen, Ancienne Belgique w Brukseli, Stor Vega w Kopenhadze, Tradgarn w Goeteborgu, Fabric Hamburg, Shepherds Bush Empire w Londynie oraz w Le Bataclan w Paryżu. Wymiernym efektem tournée było wspólne nagranie płyty DVD *The Lambchop live*. Kwartet Dafo współpracował również z Bester Quartet oraz koncertował z Grażyną Auguścik i Zbigniewem Wodeckim.

W roku 2008 zostałam zatrudniona w Akademii Muzycznej w Krakowie, a od 2011 roku pracuję na stanowisku adiunkta w Katedrze Kameralistyki. Od 2010 roku jestem również etatowym pracownikiem wspomnianej już orkiestry Sinfonietta Cracovia. Tym samym rozpoczął się dla mnie kolejny etap doświadczeń, w tym także udział w niekonwencjonalnych projektach artystycznych, kształtowanych najpierw przez znakomitego skrzypka i pedagoga Roberta Kabareę, a od 2014 roku wybitnego dyrygenta i animatora życia kulturalnego Jurka Dybała. Współpraca orkiestry ze znakomitymi dyrygentami, jak Krzysztof Penderecki, Antoni Wit, Jerzy Maksymiuk, John Axelrod, Christoph Eschenbach, Lorin Maazel, Rafael Payar, a także ze światowej sławy solistami, jak Maxim Vengerov, Boris Pergamenshikov, Kaja Danczowska, Barry Douglas, Arto Noras, Gidon Kremer, Julian Rachlin, SoYoung Yoon, poszerzyła znacznie moją wiedzę muzyczną, dostarczyła nowych przeżyć artystycznych, pozwoliła nadal kształtować kunszt instrumentalny, doskonalić brzmienie oraz wzbogaciła i rozszerzyła skalę doznań w odbiorze niuansów sztuki muzycznej.

Rozpoczynając pracę dydaktyczną w Katedrze Kameralistyki, zdawałam sobie sprawę, że podejmuję nowe wyzwanie, obarczone wielką odpowiedzialnością. W początkowym okresie tej pracy w mojej klasie studiowały trzy kwartety smyczkowe. Miałam wiele przemyśleń dotyczących wyboru sposobu kształcenia, przede wszystkim jednak miałam własne doświadczenia wyniesione ze studiów z Kwartetem Melos oraz ze współpracy z innymi sławnymi kwartetami. Będąc przekonaną, że najlepszą drogą kształcenia instrumentalistów jest droga poprzez muzykę kameralną, w tym kwartet smyczkowy, staram się przekonywać młodych muzyków o słuszności wyboru tej drogi oraz propagować ją, wykorzystując własne doświadczenia i korzystając z rozwiązań znanych mi ze współpracy z wybitnymi pedagogami.

Podczas zajęć z młodymi muzykami zwracam uwagę na rolę, znaczenie i funkcje kwartetu smyczkowego. Kwartet jest zespołem muzyków dążących do wytworzenia wspólnej przestrzeni dźwiękowej, będącej „źródłem specyficznych brzmień i kolorów, jakich nie dostarcza żaden inny zestaw instrumentów”. Każdy z muzyków w kwartecie, który można traktować jako specyficzne

medium, ma możliwość zaistnienia i „intymnej wypowiedzi”. Ta możliwość ma jednak swoje ograniczenie. Jest nim zasada, według której zaistnienie i możliwość „intymnej wypowiedzi” jednego muzyka nie może ograniczać zaistnienia i intymności wypowiedzi pozostałych instrumentalistów. To ograniczenie następuje w formie sprzężenia zwrotnego. Dzięki temu kwartet jako zespół czterech wykonawców posiada ekspresyjną elastyczność i spełnia znaczącą i pozytywną rolę w procesie uwrażliwiania instrumentalistów na bodźce zewnętrzne, wykonawców i współwykonawców. Z własnego doświadczenia wiem również, że kwartet może być traktowany jako pewnego rodzaju poligon doświadczalny dla wykonawców, ponieważ dysponuje dwiema ważnymi cechami: bogatą i szeroką skalą subtelności brzmieniowych oraz dużym potencjałem ekspresyjnym.

Droga kształcenia, którą podążamy wspólnie z dr hab. Anną Armatys-Borelli, wiolonczelistką kwartetu Dafo, przynosi nam na dziś zadawalające efekty. Widzimy, że zwiększyło się zainteresowanie młodych muzyków graniem w kwartecie smyczkowym, wzrosła liczba kwartetów w mojej klasie (w ciągu 10 lat trzykrotnie – do 10 kwartetów), a co równie ważne, udało się nam wykreować kilka zespołów kameralnych, które już obecnie mogą poszczycić się sporymi osiągnięciami. Wśród naszych „absolwentów” są również kwartety, które po zakończeniu studiów w dalszym ciągu prowadzą własną działalność koncertową: Antaria Quartet, Cracofonia Quartet, Airis Quartet.

Studenckie zespoły kameralne, prowadzone i przygotowywane przeze mnie, uzyskują, dzięki wspólnej pracy, przyjętego i akceptowanego przez młodych muzyków sposobu prowadzenia zajęć, nagrody i wyróżnienia na krajowych i zagranicznych konkursach: w sierpniu 2012 roku kwartet AMBER w składzie: Elżbieta Pogoda, Magdalena Chmielowiec, Barbara Mglej, Katarzyna Cichoń, otrzymał prestiżową nagrodę dla najlepszego zespołu kameralnego na Międzynarodowym Konkursie „Oberstdorfer Musiksommer 2012” w Oberstdorfie, w 2014 roku kwartet smyczkowy Cracofonia w składzie: Aleksander Daszkiewicz, Nikola Gajownik, Jan Snakowski i Jakub Gajownik, otrzymał I miejsce w grupie C Turnieju Kameralnego w Trzech Odśłonach, odbywającego się w Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy w dniach 25–28 kwietnia 2014, a w 2015 roku, na kolejnym turnieju, zajął II miejsce, w 2014 roku we Włoszech Dominika Olszewska (skrzypce), Karolina Kalinowska (wiolonczela) zdobyły I miejsce w kategorii duety – duo violino, cello na VI Concorso Musicale Citta di Filadelfia, 19 czerwca 2016 trio The Torrence Trio w składzie: Adrian Nowak – harfa, Adrianna Mętel – flet, Sandra Hejnowska – skrzypce, zajęło pierwsze miejsce na Międzynarodowym Konkursie Interpretacji Muzycznej w Michałowicach.

W autoreferacie przedstawiłam muzyczny życiorys czynnego instrumentalisty, pracownika naukowego, pedagoga ze stażem i wnioskodawcy postępowania na stopień doktora habilitowanego. Przytoczyłam dane dotyczące mojego wykształcenia, informacje na temat działalności koncertowej, współpracy z wybitnymi muzykami i kompozytorami polskimi i zagranicznymi, a także dane dotyczące mojego udziału w krajowych i zagranicznych projektach

muzycznych. Przekazane informacje są udokumentowane, służą ocenie moich kwalifikacji i osiągnięć. Wymagają jednak autorskiego komentarza i autorskiej refleksji, która związana jest z samooceną mojej dotychczasowej drogi rozwoju muzycznego.

Aktywną działalność instrumentalisty podjęłam już w okresie studiów, współtworząc kwartet Dafo, uznawany, ze względu na ówczesne dokonania, za kwartet studencki, reprezentujący Akademię Muzyczną w Krakowie. Po zakończeniu studiów kolejne 13 lat wypełnione były intensywnym kształceniem, doskonaleniem warsztatu instrumentalisty, poszerzaniem wiedzy muzycznej w kontaktach ze światowej sławy muzykami i kompozytorami. Był to również czas kształtowania własnego charakteru i zdobywania ważnego w życiu tzw. obycia w świecie muzyki. Kolejne lata poświęciłam pracy naukowej, zakończonej obroną pracy doktorskiej. Kontynuowałam w tym okresie pracę instrumentalisty w orkiestrze, koncertowałam z kwartetem Dafo i rejestrowałam nagrania fonograficzne, współpracując z wydawnictwami fonograficznymi. Ze swoimi doświadczeniami muzycznymi od 2011 prowadzę działalność pedagogiczną i naukową, nie przerywając działalności artystycznej jako instrumentalista w kwartecie i orkiestrze.

Oceniając swoją drogę muzyczną i naukową, czuję pewien niedosyt. Mam jednak nieodparte wrażenie, że mój rozwój muzyczny, zarówno od strony naukowej, jak i pedagogicznej, jest harmonijny. Sądzę też, że udało mi się zachować właściwe proporcje pomiędzy aktywnością zawodową (instrumentalistyką) i pracą naukową zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej. Zachowanie tych proporcji zawdzięczam w dużej mierze mojej oddanej i wyrozumiałej rodzinie: mężowi, również o wykształceniu muzycznym, oraz dwójce dzieci, kontynuujących rodzinne tradycje muzyczne.

Mój dotychczasowy rozwój muzyczny pozwala snuć plany na przyszłość, które są zbieżne w planami kwartetu Dafo. Naszym zamiarem jest realizowanie pewnej misji artystycznej wiążącej się z propagowaniem polskiego dziedzictwa kulturalnego, w tym muzyki kameralnej współczesnych polskich kompozytorów, poprzez nagrania kolejnych płyt CD/DVD.

Do zadań o równorzędnym znaczeniu zaliczam również doskonalenie własnego procesu dydaktycznego oraz przekazywanie moich doświadczeń coraz liczniejszej grupie młodych muzyków, podejmujących studia w Katedrze Kameralistyki Akademii Muzycznej w Krakowie.

dr Justyna Duda-Krane

